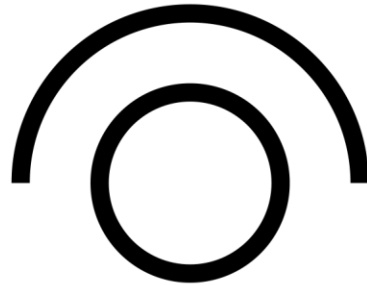

NOAS

Norsk organisasjon
for asylsøkere

Oss og dem = Vi

Larvik 14. mars 2018

Ann-Magrit Austenå, NOAS

Situasjonen, hva vi gjør og hva vi kan gjøre

- Kort om NOAS
- Asylsituasjonen
- Hva vi gjør MOT dem
- Hva vi kan gjøre FOR dem
- Hva kan de få gjøre mer av SELV
- Hva vi kan gjøre SAMMEN

NOAS i asyldebatt 1984 - 2018

Norsk organisasjon for asylsøkere (NOAS)

- Hvem er vi?
 - Uavhengig medlemsorganisasjon
 - Jobber for rettssikkerhet for asylsøkere i Norge
 - Ønsker en asylpolitikk forankret i humanisme, rettssikkerhet og internasjonale forpliktelser
- Hva gjør vi?
 - Informasjon til nyankomne asylsøkere
 - Rettshjelp i asylsaker
 - Rådgivning og veiledning
 - Påvirknings- og informasjonsarbeid

Rutene til Europa

2016 – 2017: Ankomster over Middelhavet redusert med +50%

MEDITERRANEAN UPDATE MIGRATION FLOWS EUROPE: ARRIVALS AND FATALITIES

MEDITERRANEAN DEVELOPMENTS

TOTAL ARRIVALS BY SEA AND DEATHS IN THE MEDITERRANEAN 2016-2017

	1 JANUARY – 1 NOVEMBER 2017		1 JANUARY – 1 NOVEMBER 2016	
Country of Arrival	Arrivals	Deaths	Arrivals	Deaths
Italy	111,552	2,639 (Central Med. route)	159,467	3,615 (Central Med. route)
Greece	23,826 (as of 31 October)	46 (Eastern Med. route)	169,901	415 (Eastern Med. route)
Cyprus	851		345	
Spain	14,753 (as of 31 October)	154 (Western Med. route)	5,445 (as of 30/09/16)	120 (Western Med. route)
Estimated Total	150,982	2,839	335,158	4,150

Data on deaths of migrants compiled by IOM's Global Migration Data Analysis Centre.

All numbers are minimum estimates.

Arrivals based on data from respective governments and IOM field offices.

Europas yttergrense flyttes til Afrika: EU-avtaler med: Libya, Niger, Mali, Nigeria, Senegal og Etiopia

Norsk organisasjon
for asylsøkere

NOAS

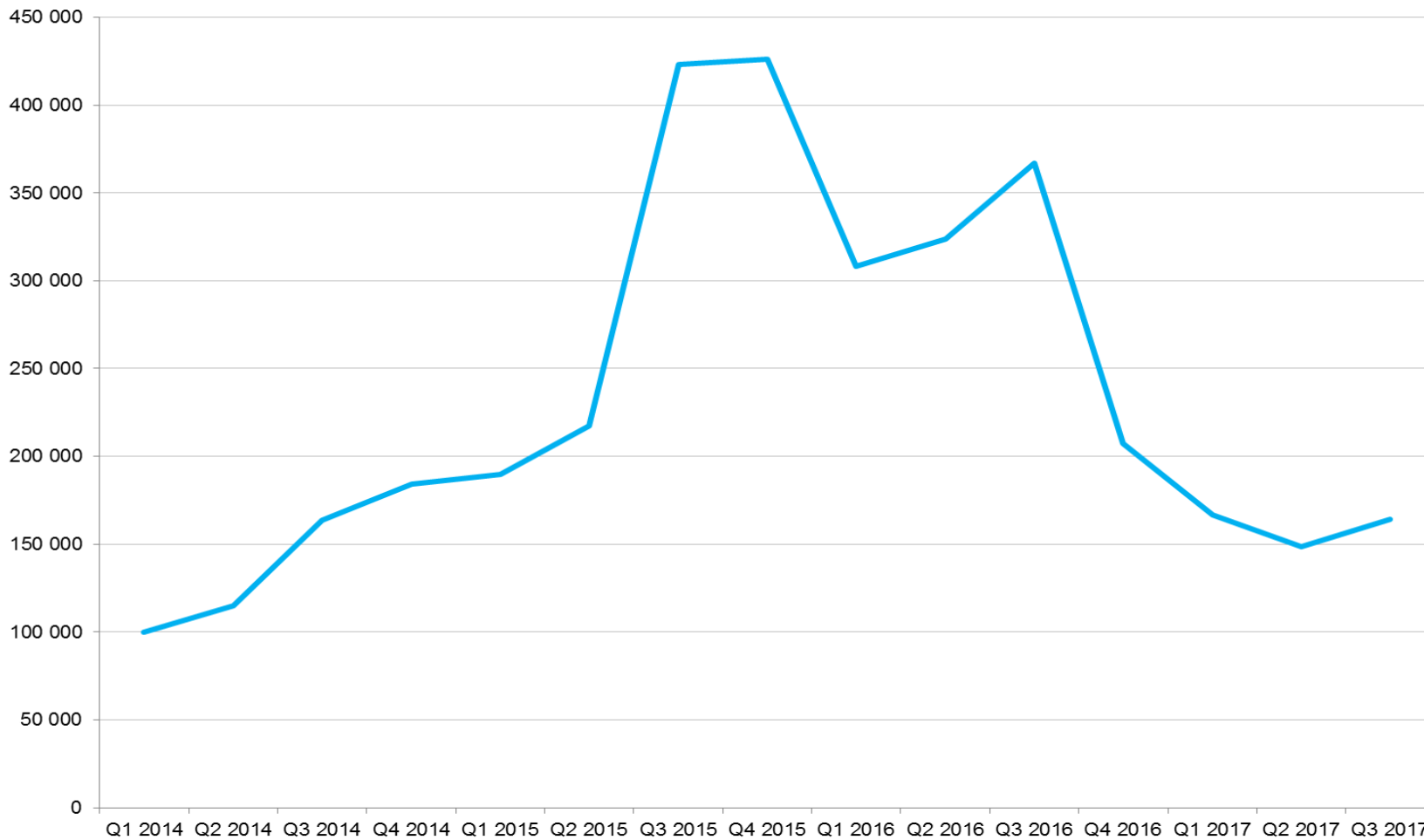
Hver 7. migrant til Italia 2017 under 18

© DW/Doris Pundy

First time asylum applicants registered in the EU Member States

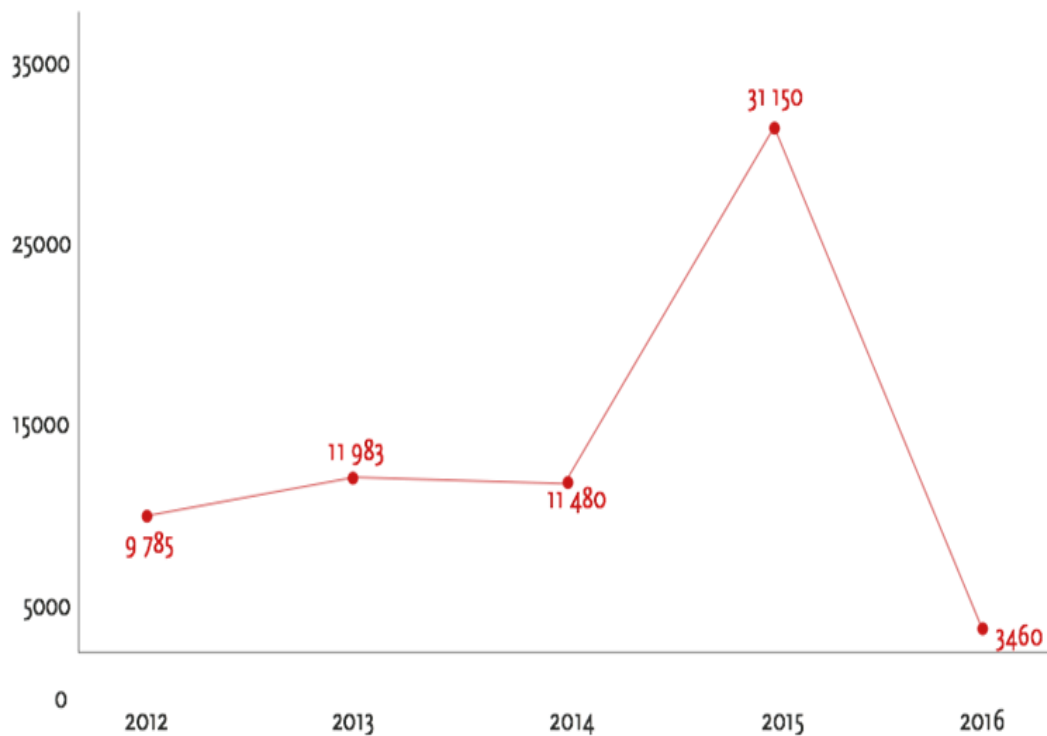
ec.europa.eu/eurostat

Norsk organisasjon
for asylsøkere

NOAS

ANTALL SOM HAR SØKT ASYL

Største grupper Norge

- **2015**

- Syria 10.536
- Afgh 6.987
- Irak 2.991
- Eritrea 2.947
- Iran 1.342
- **Totalt 31.145**
- **EMA 5.480**
- **EMA = 18%**

- **2016**

- Eritrea 586
- Syria 529
- Afgh 373
- Irak 215
- Etiopia/statsløs 158
- **Totalt 3.460**
- **EMA 320**
- **EMA = 9%**

2017: 3560 asylsøkere – 191 EMA

- Syria 1017 (581 relokaliserte fra Hellas)
- Eritrea 869 (571 relokaliserte fra Italia)
- Tyrkia (164)
- Irak 148 (44 fra Hellas)
- Statsløse 139 (41 fra Hellas)
- Afghanistan 133 - Etiopia 91 - Iran 89
- Albania 87 - Russland 58 – Somalia 51
- *Menn:1511=43%, Kvinner:974=27%, Barn:1075=30%*
- *Enslige mindreårige: 191 = 5%*

Behandlede saker: Innvilget opphold

- **2017: 67%** av 7.110 realitetsbehandlede saker fikk opphold
- Syria 99%, Eritrea 98%, Tyrkia 91% Irak 57%, Statsløse 87%, Afghanistan 27%
- **2016: 66%** av 18.737 realitetsbehandlede saker fikk opph.
- Eritrea 98%, Syria 100%, Afghan 28%, Irak 18%, Statsløse 74%, Etiopia 45%
- **2015: 75%** av 8.370 realitetsbehandlede saker fikk opphold
- Syria 99%, Afgn 82%, Irak 35%, Eritrea 98%, Iran 58%
- **2014: 67%** av 7.300 realitetsbehandlede saker

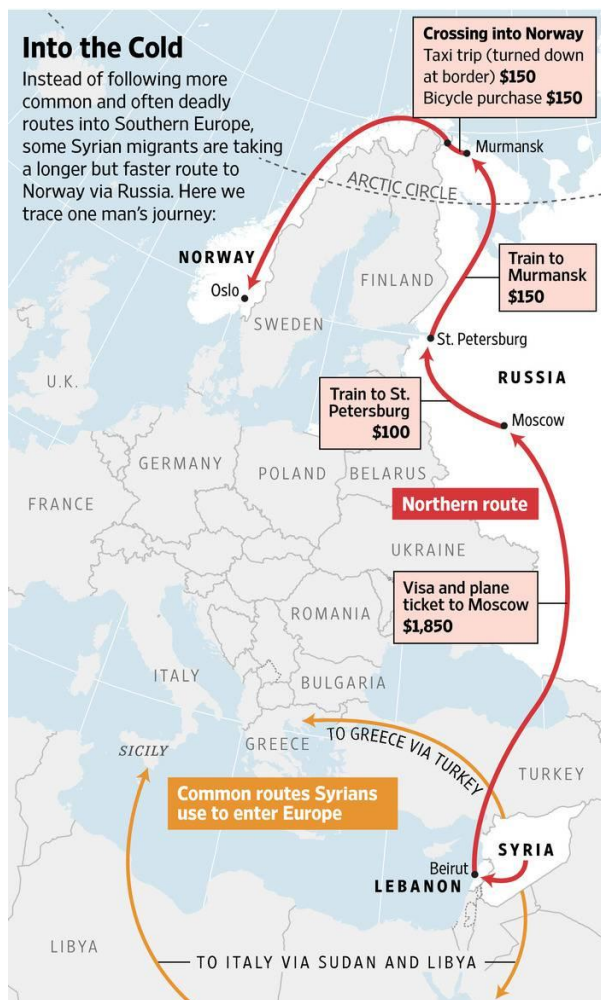

2018: 419 asylsøkere per 28. februar

- Syria: 40
- Irak: 29, Eritrea: 29
- **Tyrkia: 17**, Iran: 16
- Sudan: 11, Russland 11, Statsløse: 10
- **Afghanistan: 9**
- Menn: 47%, Kvinner: 21%, Barn: 32%
- **Enslige mindreårige: 142, men 136 søker ny behandling**
- **= 1/3 av ALLE registrerte søknader i jan + febr 2018**
- **Av disse er 132 afghanere**
- **Bare 61 = godkjente oktoberbarn**

Den arktiske ruten

Note: Lines are schematic and do not represent actual routes

Sources: Personal accounts (northern route); UNHCR (common routes)

THE WALL STREET JOURNAL.

- Høsten 2015 - etablert en ny flyktningerute
- Ca. 5500 asylsøkere ankom Norge fra Russland i løpet av et par måneder, vs. 10 stk fra tidligere år.

Norsk organisasjon
for asylsøkere

NOAS

Lovendring fjerner kravet om at en søker som avvises, skal ha tilgang til beskyttelse i retur-landet

”En søknad om oppholdstillatelse etter § 28 kan nektes realitetsbehandlet dersom søkeren

(...)

d) har reist til riket etter å ha hatt opphold i en stat eller et område hvor utlendingen ikke var forfulgt, og ~~hvor utlendingen vil få en søknad om beskyttelse behandlet~~”

utlendingsloven § 32 (1) litra d

Nektet retten til advokatbistand

GI-13/2015

*”I saker etter instruksen her, som **nektes tatt til realitetsbehandling** etter utl. § 32 første ledd bokstav a og d, skal det ikke oppnevnes advokat for asylsøkerne, med unntak av for enslige, mindreårige asylsøkere.”*

INSTRUKS: SNU SØKERE PÅ GRENSA!

- Av hensyn til signaleffekten: Søkere uten rett til opphold i Norge, som kan henvises til Russland skal «returneres umiddelbart».
- Også syriske flyktninger etter transitt med visum til Russland av kort varighet.
- Andre asylsøkere kunne avvises og returneres uten oppholdstillatelse eller utgått visum.
- Uten klagemulighet

Foto: Hage / NTB Scanpix

Konsekvenser

- Fagforvaltningen blir nesten uten faglig skjønn og rom – instruert i detalj,
- Obstruksjon av rettssikkerhet (advokattilgang)
- Retur i strid med våre internasjonale forpliktelser
- Over 1 000 asylsøkere forsvinner fra mottak og Norge
- 1 år senere må departementet snu..
- Rundt 850 syriske flyktninger har tapt ett år av sitt og sine familiers liv: Nektet behandling av asylsaken i Norge, kunne ikke returneres til Russland og kunne ikke få behandlet saken i annet europeisk land.

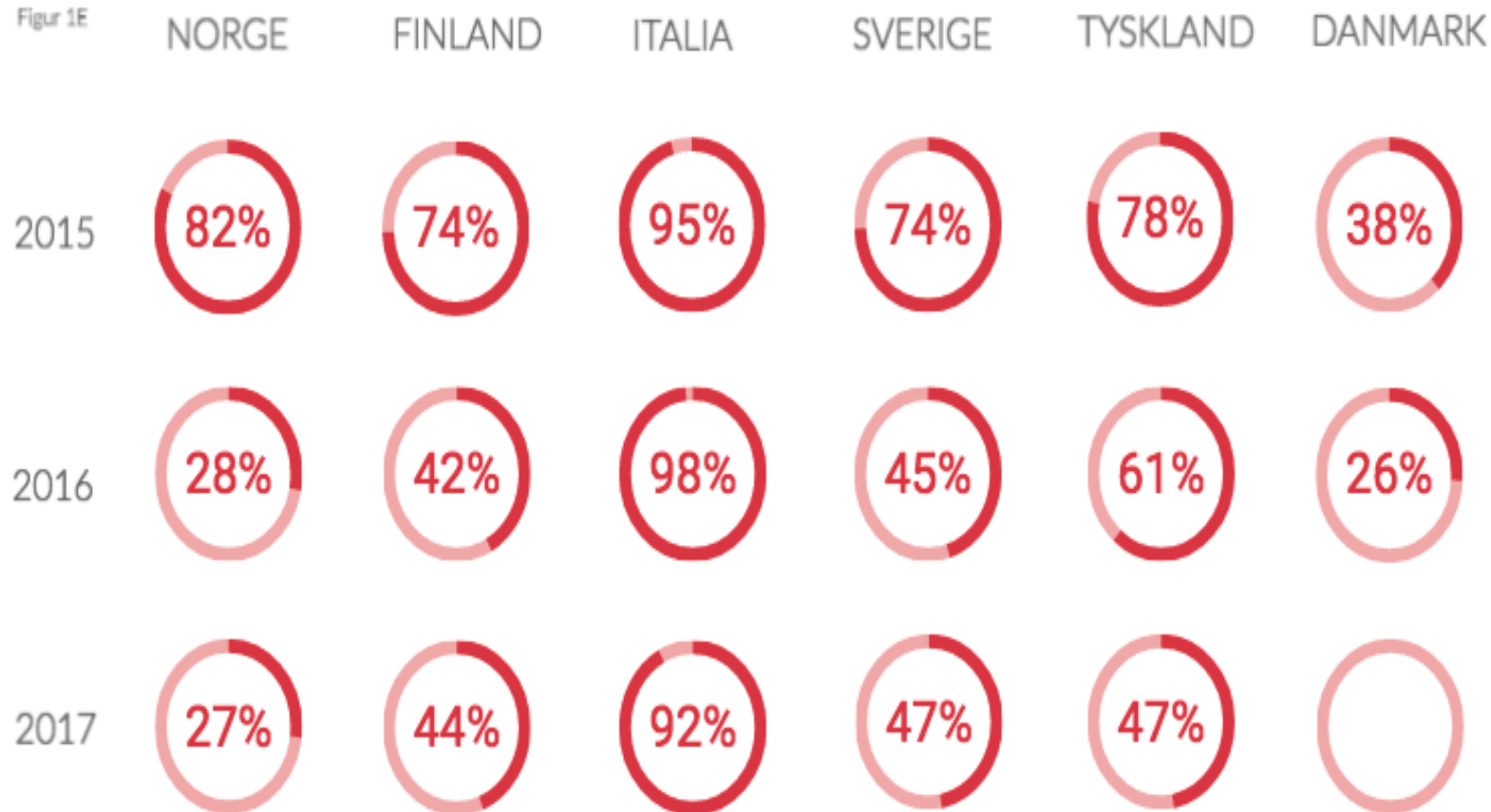
Dobbel standard: Norge og Europa

- Schengens yttergrense i nord: Asylsøkere uten Schengenvisum får ikke komme fram til norsk Storskog-grense.
- Schengens yttergrense i sør: Hellas
- Landgrense mot Tyrkia: Kan søke beskyttelse – evt fly til Europa + Dublin-gjenforening. Norge bruker EØS-millioner på å sikre adgang til asylsystem og mottak
- Greske øyer: 60.000 asylsøkere (Afghanistan og Irak) strandet – ikke adgang til fastlandet, dersom ikke særlig sårbar. Bare 4% returnert til Tyrkia siden mars 2016

Variasjoner i innvilgelse for afghanere

Figur 1E

AFGHANISTAN

- BARNEFAMILIER

Utsatte barn

- **Ikke systematisk identifisering av spesielt sårbare i ankomst**
- Høy avslagsprosent afghanere og irakere
- **FN reagerer på norsk bruk av internflukt.**
- Punkt 91 i UNHCRs håndbok: En asylsøker kan ikke henvises til å søke tilflukt i en annen del av hjemlandet hvis det «ikke ville ha vært rimelig å forvente at han skulle gjøre det.»
- **2016: Norge ett av tre land i Europa som returnerte barnefamilier til Kabul.**
- **2016: Norge bak 64% av tvangsreturnerte afghanere fra Europa**

FOLKERETTSLIG KRAV OM Å VURDERE RIMELIGHET

- UNHCR, flyktningrettsekspert, Advokatforening, Utlendingsnemnda protesterte
- Departementet selv mente for få år siden at det var en folkerettslig forpliktelse
- Feil kildebruk
 - Høyesterett feilsitert
 - Tysk flyktningrettsekspert Zimmermann protesterte
- Statspraksis varierer – men Norge var fra før strengest
- Norge eneste land i verden som henviser flyktninger til internflukt uten å vurdere rimelighet

Flyktninger mister rettigheter

- Personer med anerkjent beskyttelsesbehov i provinsen de opprinnelig kom fra = trenger beskyttelse = flyktninger
- Kan de få slik beskyttelse i annet område i hjemlandet?
 - Er det tilgjengelig og trygt?
 - Er det rimelig for den enkelte?
- **1/10-16: Stortinget fjernet rimelighetsvurderingen**
 - = Kan returnere flere til Kabul, men ikke barn/umyndige.
 - = Flyktningbarn gis ikke den beskyttelsen de har krav på som flyktningbarn, men settes på vent til de fyller 18.
- **Europeiske land med rimelighetsvilkår gir flyktningstatus**

Utvikling i regelverk og praksis

§ 8-8. Begrenset oppholdstillatelse til enslige mindreårige asylsøkere over 16 år som får opphold på grunn av mangel på forsvarlig omsorg ved retur

Enslige mindreårige asylsøkere som har fylt 16 år på vedtakstidspunktet og som ikke har annet grunnlag for opphold enn at norske myndigheter anser at søkeren er uten forsvarlig omsorg ved retur, kan gis oppholdstillatelse etter lovens § 38 første ledd til fylte 18 år. Tillatelsen kan ikke fornyes og danner ikke grunnlag for oppholdstillatelse for familiemedlemmer etter lovens kapittel 6.

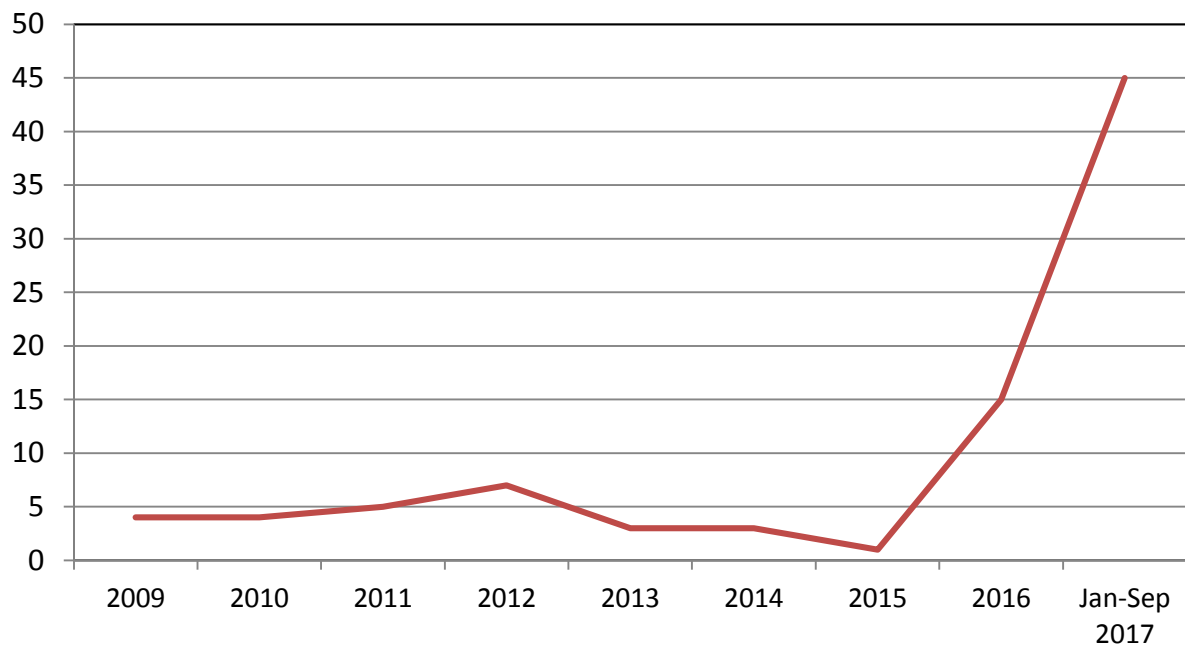
Midlertidige opphold til fylte 18

- **2015: 15 (1%) midlertidig opphold til EMA og 27 (2%) avslag** av totalt **1 165** behandlede saker.
- **Afghanske EMA = 47% av sakene: 10 (2%) midlertidig opphold og 5 (1%) avslag** av 551 saker
- **2016: 316 (14%) midlertidige opphold til EMA og 150 (7%) avslag** av totalt **2239** behandlede saker.
- **Afghanske EMA = 66% av sakene: 295 (20%) midlertidig opphold og 111 (7%) avslag**, totalt 1 485 saker.
- **2017: 397 (40%) midlt.opph. og 98 (11%) avslag** av totalt **897** behandlede saker. **713 afghanere = 80% av sakene**
- **346 afg (49%) fikk midlt.opph og 86 afg (12%) fikk avslag**

Utvikling i regelverk og praksis

Midlertidig opphold til enslige mindreårige:
Prosentandel av UDIs realitetsbehandlede vedtak

Tallene er hentet fra <https://www.udi.no/statistikk-og-analyse/statistikk/>.

Midlertidig opphold: Formål og konsekvenser

«Departementet mener at en bør søke å forebygge at barn som ikke har beskyttelsesbehov sendes til Norge, kanskje av økonomiske grunner.»

*Rundskriv om ikraftsetting av forskrifter om endringer i utlendingsforskriften -
Oppfølging av Regjeringens innstramning av asylpolitikken - tiltak 1, 4, 6, og 12,
20.04.2009*

I følge forskningsinstituttet NOVA, viser forskning at:

«a) mange enslige mindreårige asylsøkere har mistet sine foreldre og annen familie som følge av krig eller andre traumatiserende hendelser og b) foreldre sender sine barn på flukt fordi de vurderer dette som mindre farlig enn å bli i hjemlandet.»

Høringsuttalelse i forbindelse med Prop. 90 L (2015–2016) - Endringer i utlendingsloven mv. (innstramninger II).

Gjennomgang av 50 enkeltsaker

- Ungdommene lider av psykiske helseproblemer
- Ungdommene har opplevd traumatiserende hendelser
- Mange av ungdommene har svak tilknytning til hjemlandet
- Ungdommene vil være i en ressurs svak situasjon ved retur
- UDI vurderer ikke barnets beste

Gjennomgang av 50 enkeltsaker

Fra UDIs vedtak:

«UDI har gjort en konkret helhetsvurdering i saken din. Vi mener at vi kan begrense tillatelsen din fordi du er mellom 16 og 18 år og fordi det ikke er andre sterke menneskelige hensyn i saken enn at det er usikkert om du vil få forsvarlig omsorg ved retur til hjemlandet.

UDI har i vurderingen sett hen til at dette ikke er en varig løsning for deg, men vi mener at formålet med tillatelsen veier tyngre. **Formålet er å forebygge at andre barn som ikke har beskyttelsesbehov sendes til Norge, jf vedlegg 8 til Rundskriv A-63-09.»**

FAFO: Situasjonen i mottak (15 – 18)

- **Omsorg:** Magne Raundalen: Tap, savn, svik, traumer
- **Mat:** 10 av 14 mottak har felles frokost daglig. 4 mottak uten daglig felles måltid. 9 m/felles middag ukentlig.
- **Søvn:** 76% av ungdommene: «veldig dårlig om natten.»
- **Helse:** 40% ligger i sengen hele dagen, 30% gråter mye, 13% selvskading, 3% selvmordsforsøk.
- Bare 30% får oppfølging hos psykolog.
- **Informasjon og veiledning:** Mangler forståelse for egen sak og situasjon.

«norske» enslige mindreårige i Paris

Storingsvedtak 14/11-17:

- Anerkjente den vanskelige situasjonen mange unge enslige asylsøkere har kommet i.
- Stortinget ba om en stans i returer
- Ny vurdering av sakene til enslige mindreårige asylsøkere med midlertidig opphold og henvisning til internflukt.
- ERKJENNER: at fjerning av rimelighetsvilkår ved retur til internflukt har gitt sterk økning i antallet midlertidige tillatelser fram til fylte 18 år.
- MEN: Krever IKKE gjeninnføring av rimelighetsvilkåret ved henvisning til internflukt.

Hvem gjelder stortingsvedtaket?

- Personer som fyller alle tre kriteriene:
- De har fått midlertidig oppholdstillatelse fram til de fyller 18 år, **og**
- de henvises til internflukt i siste gjeldende vedtak
- (NB! I 35 tilfeller har UNE omgjort internflukt-vedtaket fra UDI og besluttet at ungdommen kan returneres til opprinnelsessted.) **og**
- de har fått vedtaket sitt 1. oktober 2016 eller senere
- **Ca 220 unge, 40% av alle m/midlt.opphold fra 1/10-16**

Familier med begrensning

- Får HUMANITÆRT opphold pga særlige menneskelige hensyn eller tilknytning til riket.
- Må fornyes årlig (2012: 80% = barnefamilier)
- Usikkerhet om identitet - Men bare en tredel skaffer pass – 90 % av dem innen ett år.
- Ikke rett til permanent opphold eller familiegjening
- Ikke bosatt – ikke introduksjonsprogram
- Barn tilbringer oppveksten i fattigdom i mottak
- 31.12.2017: 561 i mottak – 242 afghanere

FLYKTNINGSTATUS TREKKES TILBAKE

- Anses ikke lenger å ha beskyttelsesbehov
- Norge leder an internasjonalt i å svekke flyktningers rettigheter
- Skaper usikkerhet, svekker integrering
- Flyktningkonvensjonen: Forbedringer i hjemlandet må være *varige og vesentlige*
- 1600 somaliere som kom 2012-2014 får saken vurdert på nytt
- FN advarer: Mogadishu er fortsatt ustabil
- Henviser til internflukt: Trippelt brudd på FNs anbefalinger
- *Kan*-regel blir *skal*-regel

Statsløse

- UNHCR kartlegging i 2015: Norge ikke fulgt opp internasjonale forpliktelser etter konvensjoner mot statsløshet:
- Ingen registrering av statsløse
- Ingen egen prosedyre for statsløse
- Regjeringsforslag: Barn født i Norge av statsløse foreldre kan først regulere status v/fylte 18 år. Dvs vokse opp på et asylmottak som statsløse og uten oppholdstillatelse.

Hva kan vi gjøre FOR dem:

- **Rimelighetsvurdering:** Gjeninnføres ved retur til internflukt
- **Enslige mindreårige:** oppspore familier. Ikke gi midlertidig opphold til fylte 18.
- **Familier med begrensning:** Må bosettes og bli del av introduksjonsprogram. Forholdsmessighet i krav til ID.
- **Opphør** av flyktningstatus som en *kan*-regel.
- **Statsløse:** Identifisere og etablere egen prosedyre for statsløse i utlendingsloven. Sikre statsløse barn uten oppholdstillatelse rett til statsborgerskap etter 3 års botid

Hva kan vi gjøre FOR dem – fra ankomst:

- Identifisering av **sårbare**
- Fulgt opp av mer ressurser til **helsehjelp** i mottak
- Rask **saksbehandling**
- Rask og rimelig **familiegjenforening** for flyktninger
- Behandle enslige **mindreårige** asylsøkere som andre barn og unge i Norge
- Styrke **representant-** og vergeordningen
- Styrke krav, tilsyn og oppfølging av **mottak**

Hva kan de gjøre mer av SELV

- Flere norsktimer
- Utdanning – raskest mulig – på ulike nivåer
- Bruke realkompetanse/håndverk – som må godkjennes raskere
- Midlertidig arbeidstillatelse
- Bruke barnehage – minimum kjernetid - SFO
- Mest mulig egenaktivitet og brukermedvirkning i mottak.
- Deltakelse i lokal frivillighet

Hva kan vi gjøre SAMMEN

- Samarbeid mottak – kommune – frivillighet
- Samarbeid helse – barnehage – skole
- Møteplasser: Bibliotek, kafe & mat, fiske, sopp & bær,
- Gjensidig språklæring
- Fadderordninger og flyktningguider
- Lavterskel møte: Invitere på middag, kaffe,
- Utlån av utstyr: sykler, ski, skøyter

Takk for oppmerksomheten!

For mer informasjon og innmelding, se noas.org